

Michał Koralewski

Struktura pism składanych przez profesjonalnych pełnomocników w świetle nowelizacji KPC

Wolters Kluwer

LEX Kancelaria Prawna

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Cel i zakres zmian	4
2. Podstawowe elementy konstrukcyjne pisma procesowego.....	5
3. Dodatkowe oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski	7
4. Struktura pisma procesowego	10
5. Podsumowanie.....	11

Wstęp

Szanowni Państwo,

Mamy zaszczyt przedstawić Państwu nasz najnowszy e-book, który poświęcony jest istotnym zmianom, jakie zaszły w polskim systemie prawa. **Już od 1 lipca 2023 roku obowiązuje nowelizacja przepisów Kodeksu postępowania cywilnego**, która wprowadza dalsze wymogi dotyczące pism procesowych składanych przez profesjonalnych pełnomocników. Te zmiany niosą za sobą wiele istotnych konsekwencji dla praktyków prawa i wszystkich zainteresowanych sprawami cywilnymi.

Wszystkie pisma procesowe składane przez pełnomocników teraz będą musiały spełniać wymogi odpowiedniej struktury, zawierając wyodrębnione petitum z precyzyjnie sformułowanymi oświadczeniami, twierdzeniami oraz wnioskami. Ponadto, aby nadać nowej normie prawnej rzeczywiste znaczenie, wprowadzono surowe kary za jej naruszenie, by zabezpieczyć spójność i skuteczność działań w procesach sądowych.

Nowe przepisy mają zastosowanie do wszystkich pism procesowych, niezależnie od tego, czy zostały złożone przed czy po wejściu w życie nowelizacji. Ta zmiana wymaga szerszego zrozumienia i opanowania nowych procedur, dlatego też nasz e-book skupia się na dogłębnym omówieniu tych nowych zasad.

Autor tego e-booka, Michał Koralewski, to ceniony radca prawny, od lat związany z Kancelarią Radców Prawnych LEGITUS s.c. w Gdańsku. Jego bogate doświadczenie i specjalizacja w prawie cywilnym, handlowym i gospodarczym oraz długoletnia praktyka w prowadzeniu postępowań sądowych to gwarancja rzetelnych i wartościowych treści, które znajdziecie Państwo w niniejszym opracowaniu.

Mamy nadzieję, że nasz e-book okaże się cennym źródłem wiedzy dla wszystkich pełnomocników, prawników oraz osób zainteresowanych zagadnieniami z zakresu prawa cywilnego.

Życzymy przyjemnej lektury i odkrycia nowych perspektyw w tej fascynującej dziedzinie prawa.

Zespół Wolters Kluwer Polska

Autor:
Michał Koralewski

Struktura pism składanych przez profesjonalnych pełnomocników w świetle nowelizacji KPC

1. Cel i zakres zmian

Chociaż nie sposób przecenić znaczenia omawianej zmiany dla praktyki procesowej, to jej wprowadzeniu poświęcono zaledwie jeden przepis. Ustawa z 9.03.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw dodaje bowiem do ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego – dalej k.p.c. – art. 128¹ k.p.c., który zawiera stosunkowo skondensowaną treść, w której bez trudu zdefiniować można:

- » **hipotezę** – adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej wnoszący pismo w imieniu strony postępowania cywilnego,
- » **dyspozycję** – pismo powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski, w tym wnioski dowodowe,
- » **sankcję** – jeżeli pismo zawiera uzasadnienie, to wnioski dowodowe zgłoszone tylko w tym uzasadnieniu nie wywołują skutków, jakie ustawa wiąże ze zgłoszeniem ich przez stronę.

Jak wskazuje nam sam projektodawca w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustawy, IX kadencja, druk sejm. nr 2650: „Celem tego przepisu jest przede wszystkim zmobilizowanie zawodowych pełnomocników do konstruowania pism procesowych w sposób zwięzły i przejrzysty, aby wyraźnie wyodrębnić w nich petitum” (s. 8).

Intencją projektodawcy jest zatem, aby w odniesieniu do stron zastępowanych przez profesjonalistów już we wstępnej części pisma (petitum) wskazywano wszelkie wnioski, w tym dowodowe. Sankcją za zgłoszenie istotnych wniosków dowodowych jedynie w uzasadnieniu pisma procesowego powinno być ich całkowite pominięcie przez sąd, bez wydawania w tym przedmiocie żadnych dodatkowych rozstrzygnięć, jako że nie będą one wywoływały skutków, jakie ustawa wiąże ze złożeniem ich przez stronę.

Dodatkowym celem, który przyświecał wprowadzeniu omawianego przepisu, mają być względy ekonomiki procesowej. Zwięzłe podanie wniosków dowodowych na wstępie pisma umożliwić ma bowiem zarówno sądowi, jak i drugiej stronie szybkie zapoznanie się z jego treścią, bez ryzyka, że jakieś istotne zagadnienia zostaną przeoczone.

Rozumiejąc intencję wyjęcia niejako przed nawias najistotniejszych elementów składanego pisma procesowego, nie sposób, wszakże, zaakceptować takie uzasadnienie. Pismo procesowe, chociażby obszerne, powinno zostać bowiem przeczytane przez sąd i drugą stronę w całości. Tymczasem ustawodawca zamiast faktycznie przyspieszyć czas rozpoznawania spraw sądowych daje niemalże przyzwolenie do „przeoczenia” uzasadnień pism procesowych, co może przynieść skutek odmienny od zamierzonego. Celem niniejszego komentarza praktycznego nie jest, jednakże polemika z uzasadnieniem projektu ustawy, a omówienie jej praktycznych następstw dla profesjonalnych pełnomocników.

2. Podstawowe elementy konstrukcyjne pisma procesowego

Treść pism procesowych w postępowaniu cywilnym normowana jest przepisami ogólnymi, w szczególności przez art. 126 k.p.c., który zawiera ogólne wymogi dla pism procesowych, oraz przepisami regulującymi poszczególne typy składanych pism. Przykładowo:

- » art. 127 k.p.c. – wymogi stawiane pismu przygotowawczemu,
- » art. 187 k.p.c. – wymogi co do treści pozwu,
- » art. 344 k.p.c. – wymogi stawiane sprzeciwowi od wyroku zaocznego,
- » art. 368 k.p.c. – wymogi względem apelacji,
- » art. 398⁴ k.p.c. – wymogi odnośnie do treści skargi kasacyjnej,
- » art. 480³ k.p.c. – ogólne wymogi środków zaskarżenia nakazów zapłaty,
- » art. 493 k.p.c. – wymogi stawiane zarzutom od nakazu zapłaty.

To w tych przepisach znajdziemy informacje o obligatoryjnych, podstawowych elementach konstrukcyjnych ww. typów pism procesowych. Każde natomiast pismo procesowe – w tym te, co do których Kodeks nie wprowadza odrębnych, dodatkowych wymagań – powinno spełniać warunki przewidziane w przepisach art. 126 k.p.c.

Rzecz jasna, przepisy te nie wskazują wszystkich możliwych oświadczeń, twierdzeń i wniosków, jakie są dopuszczalne w danym typie pisma procesowego. Najdobitniej potwierdza to brzmienie zdania wstępnego art. 187 § 2 k.p.c. Zgodnie z nim pozew może zawierać szereg różnego typu wniosków, „w szczególności” zaś wskazane w treści art. 187 § 2 k.p.c. Ustawodawca sam podpowiada, że pismo procesowe może zawierać również inne wnioski, aniżeli wskazane przykładowo w dyspozycji ww. przepisu. Owe wnioski wynikają z innych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, a także innych ustaw. Ich powołanie natomiast zależne będzie od okoliczności konkretnego przypadku.

Będą to przykładowo zarzuty formalne, zwłaszcza te, które należy podnieść przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, a także zarzuty merytoryczne i wynikające z nich oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski.

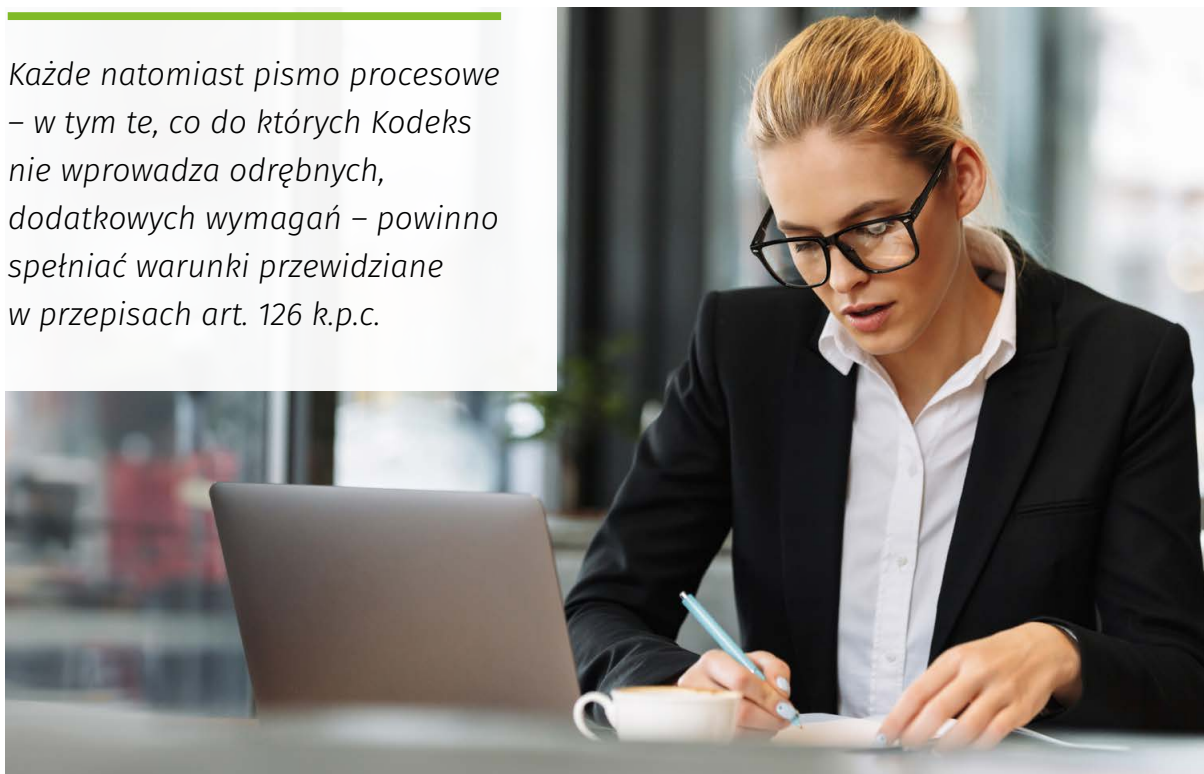
Reasumując, pismo procesowe w postępowaniu cywilnym – w zależności od jego typu oraz konkretnych okoliczności jego złożenia – może zawierać następujące elementy składowe:

- » dane wypełniające podstawowe warunki formalne każdego pisma procesowego, o których mowa w przepisach art. 126 k.p.c.,
- » informacje wymagane przepisami normującymi dany typ pisma procesowego, np. pozw,
- » dodatkowe oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski oparte na innych przepisach Kodeksu postępowania cywilnego bądź innych ustaw.

Dotychczas ustawa procesowa skupiała się na określeniu wymogów co do treści poszczególnych pism procesowych składanych przez strony, nie zajmowała się natomiast ich strukturą i redakcją. Nowo dodany przepis art. 128¹ k.p.c. dotyczy zaś właśnie tych ostatnich kwestii.

Ustawodawca nie wprowadził zatem nowych elementów konstrukcyjnych pism procesowych, dodając wymóg formalny odnoszący się do sposobu prezentacji treści pisma strony składanego za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika. Omawiany wymóg nie dotyczy zatem pism składanych przez stronę samodzielnie. Te nadal nie będą musiały zawierać wyodrębnionej sekcji z wnioskami, oświadczeniami oraz twierdzeniami. Co więcej, zawarcie wniosków dowodowych w treści uzasadnienia pisma procesowego będzie w tych przypadkach nadal skuteczne.

Każde natomiast pismo procesowe – w tym te, co do których Kodeks nie wprowadza odrębnych, dodatkowych wymagań – powinno spełniać warunki przewidziane w przepisach art. 126 k.p.c.

3. Dodatkowe oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski

Przed omówieniem konkretnej struktury pisma procesowego warto odrębnie wyjaśnić, co należy rozumieć przez „oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski”, do których odwołuje się omawiany przepis. Podstawowe z nich wynikają ze wskazanych w poprzednim punkcie przepisów procesowych, znacznie więcej wszakże unormowano w innych przepisach. Można tu wskazać przede wszystkim na następujące kategorie:

- a) zarzuty, które należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy,
- b) inne zarzuty formalne,
- c) zarzuty merytoryczne,
- d) wnioski formalne,
- e) oświadczenia procesowe,
- f) twierdzenia.

Poniżej autor komentarza wskaże przykłady oświadczeń, twierdzeń i wniosków zaliczanych do każdej z przywołanych kategorii. Mają one za zadanie jedynie zobrazować rodzaje poszczególnych czynności procesowych, ułatwiając omówienie struktury pism.

Ad a) W tej grupie znajdują się następujące oświadczenia i wnioski, które strona powinna podnieść, zanim wejdzie w spór z przeciwnikiem:

- » zarzut niewłaściwie określonej wartości przedmiotu sporu,
- » zarzut niewłaściwości sądu rozpoznającego aktualnie sprawę,
- » zarzut zawarcia umowy o mediację,
- » zarzut zawarcia umowy prorogacyjnej (w zakresie jurysdykcji krajowej),
- » zarzut zawarcia umowy derogacyjnej (w zakresie jurysdykcji sądów państwa obcego),
- » zapis na sąd polubowny.

Strona zamierzająca podnieść jeden ze ww. zarzutów musi uczynić to przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, pod rygorem utraty prawa powoływania się na te zarzuty w dalszym toku postępowania. Sformułowanie „przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy” oznacza, że strona powinna umieścić ww. zarzuty w pierwszym piśmie procesowym oraz we wstępnej jego części, zanim przystąpi do merytorycznego ustosunkowywania się do twierdzeń strony przeciwnej.

Już samo wyodrębnienie tej kategorii zarzutów zakłada ich strukturalną odrębność od pozostałej części pisma procesowego, a także podniesienie ich w pierwszych punktach jego petitum. W innym bowiem wypadku nie zostałby spełniony warunek podniesienia ich przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

Ad b) Do pozostałych zarzutów formalnych należą natomiast zarówno zarzuty niweczące, jak i zawieszające, np. niedopuszczalność drogi sądowej, powaga rzeczy osądzonej, zawistość sporu, a także zarzuty skutkujące koniecznością zawieszenia postępowania sądowego (brak zdolności sądowej strony,

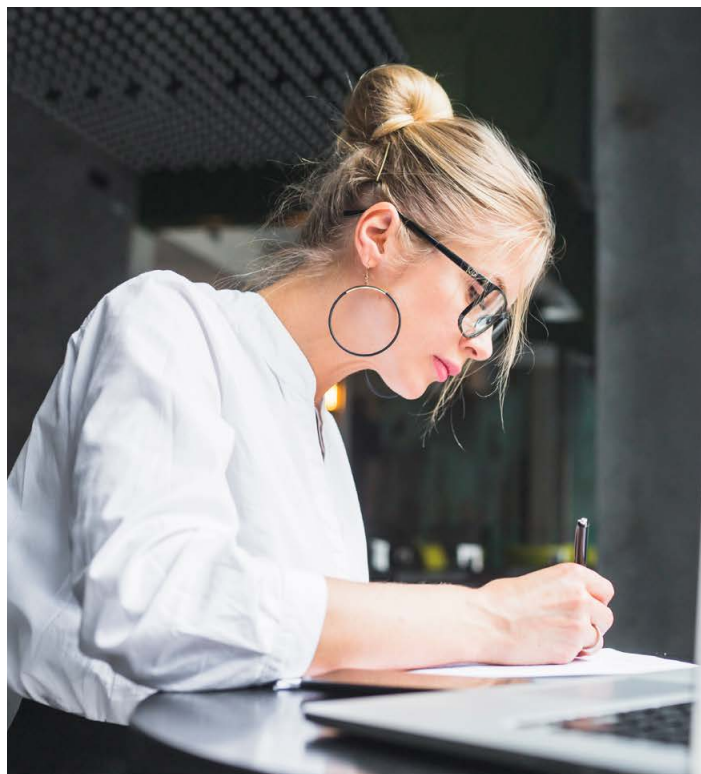
brak w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej stroną postępowania, śmierć strony, brak aktualnego adresu strony itp.). Zarzuty te mogą być podnoszone także na dalszych etapach postępowania, jeżeli zaistnieje taka konieczność (np. w toku procesu jedna ze stron umrze).

Ad c) Zarzuty merytoryczne to zbiorcza kategoria obejmująca szereg różnego typu zarzutów mających na celu wykazanie niezasadności żądania drugiej strony sporu. Wśród nich do najczęściej podnoszonych należą zarzut przedawnienia roszczenia objętego pozwem oraz zarzut potrącenia związany ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu wzajemnych roszczeń stron. Są to zatem zarzuty, w których pozwany przeciwstawia prawu powoda swoje własne uprawnienia. W tej grupie wskazać także należy oświadczenie o uznaniu roszczenia.

Ad d) Zarzuty formalne przeważnie powiązane są z wnioskami formalnymi kierowanymi przez stronę podnoszącą dany zarzut do sądu. Może to być np. wniosek o przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi właściwemu, wniosek o skierowanie sprawy do mediacji, o umorzenie postępowania bądź jego zawieszenie.

Wnioski formalne należy, wszakże wyraźnie odróżnić od zarzutów formalnych. Wnioski takie mają bowiem na celu zwrócenie uwagi sądu na możliwe uchybienia przepisom prawa procesowego. Do wniosków tego typu należą w szczególności wniosek o wyłączenie sędziego, a także wniosek o wpisanie do protokołu uwag o uchybieniach procesowych.

Kategoria ta obejmuje również wnioski skierowane względem żądań innej strony lub uczestnika postępowania, np. wniosek o pominięcie zgłoszonego wniosku dowodowego, gdy spełniona jest przesłanka z art. 235² § 2 k.p.c., czy też wniosek o zwrot pisma złożonego bez zezwolenia sądu.

Strona zamierzająca podnieść jeden ze ww. zarzutów musi uczynić to przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, pod rygorem utraty prawa powoływania się na te zarzuty w dalszym toku postępowania.

Strona będąca przedsiębiorcą jednoosobowym albo konsumentem pozwana przez innego przedsiębiorcę może złożyć wniosek o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym (zob. art. 458⁶ k.p.c.). Również w pozwie możemy zawrzeć szereg dodatkowych wniosków, może on bowiem zawierać wnioski o zabezpieczenie powództwa, nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności i przeprowadzenie rozprawy w nieobecności powoda oraz wnioski służące do przygotowania rozprawy, a w szczególności wnioski o:

- » wezwanie na rozprawę wskazanych przez powoda świadków i biegłych;
- » dokonanie oględzin;
- » polecenie pozwanemu dostarczenia na rozprawę dokumentu będącego w jego posiadaniu, a potrzebnego do przeprowadzenia dowodu lub przedmiotu oględzin;
- » zażądanie dowodów znajdujących się w sądach, urzędach lub u osób trzecich, wraz z uprawdopodobnieniem, że strona sama nie może ich uzyskać.

Ad e) Oświadczenia procesowe dzieli się najczęściej na oświadczenia wiedzy oraz oświadczenia woli. Te ostatnie zaś dzielone są na oświadczenia woli postulujące oraz oświadczenia imperatywne (władcze). Oświadczenia imperatywne są domeną sądu orzekającego, zalicza się bowiem do nich wyroki, postanowienia i inne decyzje procesowe. Oświadczenia woli postulujące to zaś wnioski kierowane do sądu przez strony.

Oświadczenie wiedzy to natomiast przekazanie przez stronę informacji posiadanych przez nią odnośnie do określonego stanu rzeczy. Co istotne, oświadczenie takie strona może przekazać osobiście albo przez pełnomocnika. Kwestia ta została ostatecznie przesądzona w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 8.12.2021 r., III CZP 83/20, LEX nr 3268576.

Ad f) Zasadą jest, że w pierwszym piśmie procesowym strony (pозwie, odpowiedzi na pozew, sprzeciwie bądź zarzutach od nakazu zapłaty) strona zobowiązana jest podać wszystkie twierdzenia i dowody (zob. np. art. 205³ § 2, art. 458⁵ k.p.c.).

Twierdzenia są zatem niczym innym jak oświadczeniem wiedzy strony o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia danego postępowania. Nie dziwi zatem fakt, że ustawodawca posługuje się zwrotem „twierdzenia i dowody”. Twierdzenie nieoparte przez stronę odpowiednimi dowodami jest bowiem gołosłowne i co do zasady nie może zostać uznane za udowodnione. Wyjątek stanowią będą fakty znane sądowi z urzędu czy też przyznane przez stronę przeciwną.

Na marginesie należy wskazać, że w piśmie przygotowawczym strona ma obowiązek odnieść się do twierdzeń i dowodów powołanych w piśmie procesowym przeciwnika procesowego. Owo odniesienie się może przybrać właśnie formę przyznania faktu bądź jego zaprzeczenia.

4. Struktura pisma procesowego

Z treści przepisu art. 128¹ k.p.c. wynika obowiązek wyraźnego wyodrębnienia petitum pisma procesowego, w którym należy zawrzeć oświadczenia, twierdzenia i wnioski, w tym wnioski dowodowe. Pismo może zawierać również uzasadnienie, nie w każdym przypadku jest to wszakże obowiązkowe. W świetle natomiast art. 126 k.p.c. elementami konstrukcyjnymi pisma procesowego są także komparycja, podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, a także wymienienie załączników. Wskazane przepisy tworzą podstawowy szkielet (strukturę) pisma procesowego, które powinno zawierać:

1. komparycję, w tym: oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imiona i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników, oznaczenie rodzaju pisma, a w przypadku dalszych pism sygnaturę akt,
2. osnovę, w której wyróżnić możemy:
 - a) petitum zawierające oświadczenia, twierdzenia i wnioski,
 - b) uzasadnienie,
3. podpis strony, jej przedstawiciela albo pełnomocnika,
4. wymienienie załączników.

Omawiany artykuł odnosi się zatem nie tyle do konstrukcji całego pisma procesowego, ile do jego osnovy, czyli merytorycznej części pisma. Pozostałe elementy struktury nie uległy zmianie przy okazji ostatniej nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego. Przykładowe petitum pisma procesowego może zatem przybrać następującą postać:

Działając w imieniu pozwanej ABC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, pełnomocnictwo w załączeniu, w odpowiedzi na pozew: [...]

Przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy:

1. podnoszę zarzut braku właściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Olsztynie,
2. wnoszę o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Gdańsk-Północ w Gdańsku Wydział V Gospodarczy.

Wdając się w spór co do istoty, wnoszę o:

3. oddalenie powództwa w całości.

W przedmiocie wniosków dowodowych wnoszę o:

4. pominięcie wniosków dowodowych strony pozwanej określonych w pkt 3 petitum pozwu jako niemających znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, tj. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.;
5. dopuszczenie niżej wskazanych dowodów celem stwierdzenia faktów przy nich wskazanych:
 - a) zeznań świadka Jana Nowaka (adres: wezwanie na adres powoda) – celem stwierdzenia faktów: przebiegu współpracy z pozwanym, terminowości realizowanych przez pozwanego zleceń, niezwłocznego usuwania uwag i nanoszenia zgłoszonych przez pozwanego poprawek.

W przedmiocie kosztów postępowania wnoszę o:

6. obciążenie powoda kosztami procesu niezależnie od jego wyniku, na mocy art. 102 i 103 § 1 k.p.c.; pozwany wielokrotnie dążył do polubownego zakończenia sprawy, warunkiem było wszakże przedstawienie przez powoda rzetelnych wyliczeń swoich rzekomych szkód wraz z dokumentacją źródłową; pozwany nigdy tych informacji nie uzyskał; gdyby powód je przedstawił, prawdopodobnie sprawa zakończyłaby się na etapie przed procesowym;
7. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, przy uwzględnieniu dwukrotności stawki minimalnej wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Ponadto wnoszę o:

8. przeprowadzenie rozprawy również pod nieobecność strony pozwanej.

W wykonaniu dyspozycji art. 127 k.p.c. pozwany oświadcza, że:

9. przyznaje następujące fakty: strony łączyła umowa o współpracy z 1.04.2022 r., umowa ta została rozwiązana za porozumieniem stron;
10. zaprzecza następującym rzekomym faktom: spowodowanie szkody powodowi przez pozwanego, istnienie podstawy prawnej do naliczenia pozwanemu kary umownej.

Zaprezentowana powyżej przykładowa struktura petitum pisma procesowego nie stanowi urzędowego wzoru, a jedynie ilustrację norm prawnych wynikających z przepisów wskazanych w treści niniejszego komentarza.

5. Podsumowanie

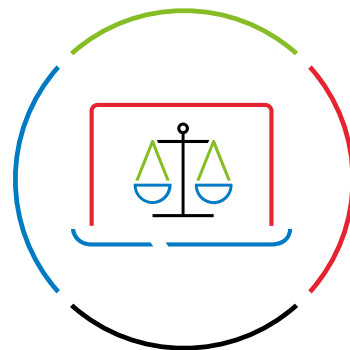
Wprowadzenie do Kodeksu postępowania cywilnego przepisu art. 128¹ k.p.c. nie jest zmianą ilościową. Przepis ten nie wpływa bowiem na zakres elementów i informacji, jakie powinny zostać ujęte w piśmie procesowym. Zadaniem wskazanego przepisu jest natomiast zmiana jakościowa i uczynienie pism bardziej przejrzystymi i czytelnymi dla sądu oraz pozostałych uczestników postępowania.

Aby zapewnić przestrzeganie nowych zasad, ich naruszenie powiązано z istotną dolegliwością procesową, mianowicie wnioski dowodowe zgłoszone tylko w uzasadnieniu nie wywołują skutków, jakie ustawa wiąże ze zgłoszeniem ich przez stronę. Tak daleko idąca sankcja motywowana jest skierowaniem hipotezy przepisu wyłącznie do profesjonalnych pełnomocników. Omawiane zasady nie znajdują zatem zastosowania, gdy pismo wnosi strona osobiście.

LEX Kancelaria Prawna

Najlepszy LEX dla prawników!

codzienne
aktualizacje treści

najlepsi eksperci

ponad 4000 komentarzy
i monografii ze wszystkich
dziedzin

największa na rynku
baza głos

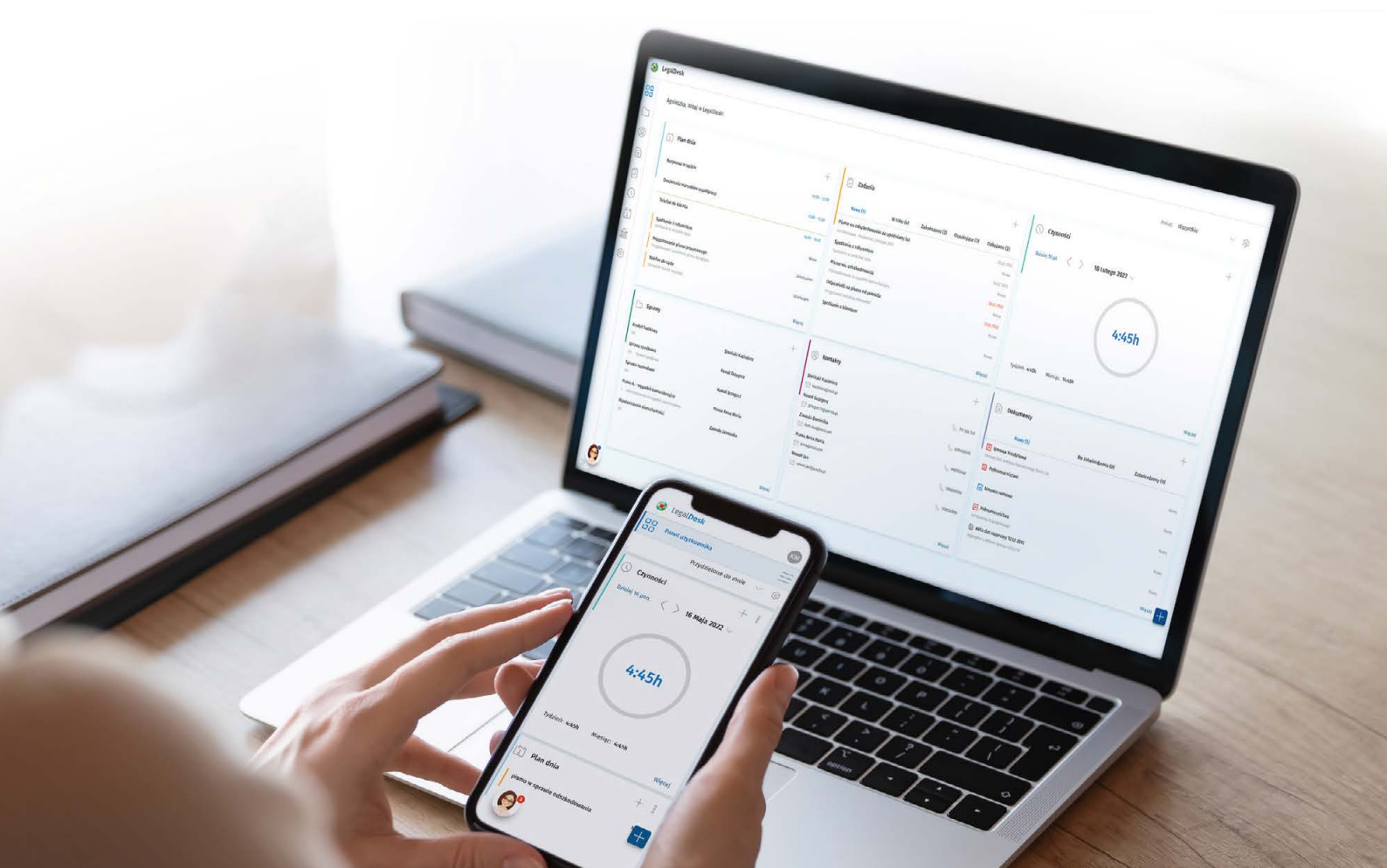
Legal Alert

Bądź pierwszym
źródłem informacji
o zmianach w prawie
dla swoich klientów.

Program do komunikacji
e-mail z klientami kancelarii
prawnej, który zapewnia
gotowe, eksperckie treści
do newsletterów i narzędzie
do ich wysyłki.

LegalDesk

Sprawy i dokumenty
kancelarii pod kontrolą

Wygoda • Mobilność • Bezpieczeństwo danych

Wolters Kluwer

www.LegalDesk.tech

Więcej materiałów znajdziesz
w programie **LEX Kancelaria Prawna**

Otrzymaj dostęp testowy →

Wolters Kluwer

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
ul. Przyokopowa 33, 01-208 Warszawa

PL-poczta@wolterskluwer.com
www.wolterskluwer.pl

Infolinia 801 04 45 45
22 535 88 00